

Posudek na diplomovou práci

Silvie JOHANIDESOVÁ

OVĚŘENÍ POUŽITELNOSTI METODY HARE PSYCHOPATHY CHECKLIST PŘÍSPĚVEK K TYPOLOGII ODSOUZENÝCH

Předložená diplomová práce je seriózním a podnětným vstupem do jedné ze základních oblastí penitenciární psychologie. Typologie obviněných a klasifikační systémy pro odsouzené jsou po dlouhá desetiletí předmětem bádání kriminologických a penologických studií. Měly by být východiskem pro efektivní zacházení s pachateli trestných činů.

S. Johanidesová si vytkla za úkol ve své diplomové práci nejen podat přehled dosud navržených a v praxi aplikovaných klasifikačních kriterií, ale pokusila se ve své výzkumné sondáži ověřit i novou metodu, která by obohatila a doplnila dosud užívané klasifikační postupy v podmínkách našich věznic.

Teoretická část je rozvržena do tří základních kapitol věnovaných klasifikaci odsouzených (vymezení základních pojmů, vývoj klasifikačních systémů, současné vězeňské systémy a klasifikace v severoamerických státech, vývoj a současný stav vězeňství v České republice), osobnosti odsouzeného delinkventa (kriminogenní faktory delinkvence) a vnitřní diferenciaci a typologii odsouzených. Na základě rozsáhlých domácích i zahraničních literárních pramenů podává autorka přehled a popis stěžejních oblastí zvoleného tématu. Ocenění zaslouží především závěrečná kapitola , v níž jsou uvedeny typologie založené na osobnostních charakteristikách, na hodnocení osobnostních rizik, na disociačních poruchách osobnosti. Autorka uvádí typologie významných minulých i současných autorů, především západní zahraniční provenience. Přehled je rozsáhlý, podrobný a snad i proto postrádá z formálního hlediska poněkud na přehlednosti.

Seriózní studium literatury umožnilo autorce seznámit se s diagnostickou metodou Hare Psychopathy Checklist, která je využitelná pro hodnocení disociační poruchy osobnosti. V podmínkách naší penitenciární praxe by se mohlo jednat o nový diagnostický nástroj. S. Johanidesová iniciativně oslovila autora metody (R.Hare) a získala od něho svolení metodu použít k výzkumné sondáži u odsouzených. Na vlastní náklady metodu zakoupila a se dvěma nezávislými odborníky provedla překlad do českého jazyka.

Jako cíl výzkumné sondáže si autorka stanovila ověření použitelnosti metody PCL-R k diagnostice odsouzených jako východiska pro stanovení jejich eventuální klasifikace a následné diferenciaci resocializačního zacházení s nimi. Pro srovnání použila Eysenckův dotazník PEN, který je k diagnostickým účelům u odsouzených dlouhodobě používán. Výzkumné hypotézy jsou orientovány na toto srovnání. V práci

jsou podrobně popsány použité metody, zkoumaný vzorek odsouzených a postupy při jejich vyšetřování (včetně potíží, které sondáž - v důsledku bezpečnostních opatření vězeňského systému – provázely). Statistické zpracování výzkumné sondáže a ověření stanovených hypotéz je ovlivněno nízkým počtem odsouzených ve sledovaném souboru. Interpretace získaných výsledků není v tomto ohledu jednoznačná a snaha autorky najít styčné shody se neseťává s úspěchem. Následná diskuse se týká širšího kontextu dosud získaných zahraničních zkušeností s metodou PCL-R, která je považována za nástroj s vysokou predikcí násilného chování a recidivy tohoto druhu trestné činnosti.

Závěr

Předložená diplomová práce představuje ve svém celku velice zdařilý samostatný počín především v oblasti teoretické. Autorka prokázala schopnost cíleně využívat literární prameny, vyvinout osobní iniciativu k obohacení diagnostického instrumentária pro účely penitenciární praxe a s kritickým náhledem posoudit získané výsledky.

Doporučuji diplomovou práci k úspěšné obhajobě

V Praze dne 5. září 2007

PhDr. Miluše Urbanová, CSc.